

Αρείου Πάγου: 953/2004, Τμ. Β/Ι

Πηγή: ΕΕΔ 64/2005, σελ. 1000

ΑΝΩΤΕΡΑ ΒΙΑ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΚΑΘ’ ΥΛΗΝ – ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Ανώτερα βία η οποία μπορεί να στηρίξει αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση επί απώλειας της προθεσμίας ασκήσεως ενδίκου μέσου. – Η ασθένεια του διαδίκου ή του πληρεξουσίου του δικηγόρου ως γεγονός ανώτερης βίας. – Όταν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο της ουσίας δέχεται εσφαλμένως, όχι τη δική του καθ’ ύλην αρμοδιότητα ή αναρμοδιότητα, αλλά την αρμοδιότητα ή την αναρμοδιότητα του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, τότε δεν θεμελιώνεται ούτε ο εκ της Κ.Πολ.Δ. 559 αριθμ. 5, ούτε οι εκ της Κ.Πολ.Δ. 559 αριθμ. 8 και 14 λόγοι αναιρέσεως. – Εργατικό ατύχημα εργαζομένου ως καλουπατζή σε υπό ανέγερση πολυώροφη οικοδομή λόγω μη τηρήσεως των επιβαλλόμενων μέτρων ασφαλείας, και ειδικότερα λόγω μη κατασκευής σταθερών προστατευτικών ικριωμάτων (σκαλωσιών).- Περιστατικά.

Κυριότερες διατάξεις: Κ.Πολ.Δ. άρθρα 47, 152 παρ. 1 και 59 αριθμ. 5, 8 και 14 Π.δ. της 22/29.12.1993 άρθρο 4 Π.δ. 778/26.8.1980. Π.δ. 1073/16.9.1981. Ν. 1346/1983. Ν. 551/1915 άρθρα 1 και επ.

Πρόεδρος, ο κ. Χαρ. Γεωργακόπουλος

Εισηγητής, ο αεροπαγίτης, κ. Λέανδρ. Ρακιντζής

Δικηγόροι, οι κ.κ. Γεωργ. Ανδρέου, Νικ. Λιαρομμάτης

Ανώτερη βία που δικαιολογεί την εμπρόθεσμη άσκηση ενδίκου μέσου και μπορεί να στηρίξει σχετική αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, κατά την έννοια του άρθρου 152 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. είναι κάθε γεγονός, το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορούσε να αποτραπεί με μέτρα εξαιρετικής επιμέλειας και συνέσεως. Τέτοια ανώτερη βία μπορεί κατά τις περιστάσεις να είναι και ασθένεια του διαδίκου ή του πληρεξουσίου του δικηγόρου, όταν αυτή αποτέλεσε ανυπέρβλητο κώλυμα για την εμπρόθεσμη άσκηση του ενδίκου μέσου. Για το λόγο αυτό απαιτείται στη σχετική αίτηση να προσδιορίζεται το είδος και η διάρκεια της ασθένειας, όταν δε η ασθένεια αφορά τον πληρεξούσιο δικηγόρο να εκτίθεται προσθέτως σ’ αυτή και ότι η ασθένειά του τον εμπόδισε να ενεργήσει με άλλο δικηγόρο, συνεργάτη του ή όχι. Στην προκειμένη περίπτωση ο αναιρεσείων που συνομολογεί, ότι η κρινόμενη αίτησή του για την αναίρεση της 1931/2003 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών ασκήθηκε εκπροθέσμως, αφού η προσβαλλόμενη απόφαση επιδόθηκε νομίμως στον πληρεξούσιο δικηγόρο και νόμιμο αντίκλητό του Γ.Α. στις 23.4.2003 και η αίτηση αναιρέσεως ασκήθηκε στις 27.5.2003, προβάλλει όμως με το συναπτόμενο στην αίτηση αναιρέσεως αίτημα για την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, όπως αυτό παραδεκτά συνεπληρώθη δια των προτάσεων, ότι η εκπρόθεσμη άσκησή της οφειλέτο στο γεγονός ότι ο ως άνω πληρεξούσιος δικηγόρος εκ λόγου ανώτερης βίας συνισταμένης σε ασθένεια και των δυο οφθαλμών του, που του στέρησε ουσιαστικά την όραση και του επέβαλε από την 21.5.2003 και επί 7 ημέρες αποχή από κάθε εργασία και την έκθεση στο ηλιακό φως και βαρύτατη φαρμακευτική αγωγή δεν του επέτρεψε την εμπρόθεσμη άσκηση της αναιρέσεως και ότι η ίδια η ασθένεια του πληρεξουσίου του δικηγόρου τον εμπόδισε

να ενεργήσει με άλλο δικηγόρο συνεργάτη του ή όχι και ζήτησε την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και να θεωρηθεί ότι λόγω της πιο πάνω ανώτερης βίας δεν μπόρεσε να ασκήσει την αίτηση αναιρέσεως ως εμπρόθεσμα. Από το επικαλούμενο και προσκομιζόμενο από 21.5.2003 πιστοποιητικό του οφθαλμιάτρου Σ.Α. και των εξηγήσεων που εδόθησαν στο ακροατήριο του παρόντος δικαστηρίου από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του αναρесеϊόντος, αποδεικνύεται η επικαλούμενη από αυτόν ανωτέρω βία που τον εμπόδισε για την εμπρόθεσμη άσκηση της αιτήσεως αναιρέσεως και πρέπει να γίνει δεκτό ως κατ'ουσίαν βάσιμο το σχετικό αίτημα και θεωρηθεί, ότι η αίτηση αναιρέσεως ασκήθηκε εμπρόθεσμα.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 559 αριθμ. 5 Κ.Πολ.Δ. και 47 ιδίου Κώδικα προκύπτει, ότι ο λόγος αναιρέσεως του άρθρου 559 αριθμ. 5 Κ.Πολ.Δ. δεν συντρέχει σε περίπτωση αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αν αυτό εσφαλμένα δέχθηκε, ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ήταν ή δεν ήταν καθ'ύλη αρμόδιο (Ολ. Α.Π. 3/1991). Εξάλλου, η εκδίκαση από το δικαστήριο της ουσίας υποθέσεως υπαγομένης στην υλική αρμοδιότητά του, αλλά κατά διαδικασία διαφορετική από την οριζόμενη στο νόμο, δεν ιδρύει το λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αριθμ. 5 Κ.Πολ.Δ., που έχει εφαρμογή μόνο στην περίπτωση, κατά την οποία το δικαστήριο δίκασε υπόθεση μη υπαγόμενη στην υλική αρμοδιότητά του (Ολ.Α.Π. 402/1981). Τέλος, όταν το δικαστήριο της ουσίας δέχθηκε εσφαλμένα όχι τη δική του καθ'ύλην αρμοδιότητα ή αναρμοδιότητα αλλά την αρμοδιότητα ή αναρμοδιότητα του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου δεν θεμελιώνεται λόγος αναιρέσεως ούτε από τις διατάξεις των αριθμών 8 και 14 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. Συνεπώς, οι αιτιάσεις του πρώτου λόγου του αναιρετηρίου από τους αριθμούς 8, 5 και 14 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., ότι το Εφετείο δεν απάντησε στο λόγο εφέσεως του αναιρεσειόντος για το απαράδεκτο της εναντίον του αγωγής ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών, με την οποία διώκετο, με την ιδιότητά του ως επιβλέποντος μηχανικού οικοδομικού έργου, η καταδίκη του σε καταβολή χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ψυχικής οδύνης των μελών της οικογένειας του θανατωθέντος σε εργατικό ατύχημα που επήλθε σε εργάτη των επιχειρήσεων του άρθρου 2 ν. 551/1915 κατά την εκτέλεση της εργασίας και στηρίζεται στις διατάξεις του νόμου 551/1915, αλλά δέχθηκε, ότι το Μονομελές Πρωτοδικείο ήταν αρμόδιο για εκδίκαση της κατ'αυτού αγωγής και δεν την κήρυξε απαράδεκτη πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Στην προκειμένη περίπτωση όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση το Εφετείο δέχεται ανέλεγκτα τα εξής: Την 13^η Ιουνίου 1997 και περί ώρα 8.30 πρωινή, στην επί της οδού Ηρώων Πολυτεχνείου 19 στο Χαλάνδρι Αττικής, ανεγειρόμενη οικοδομή, ο Γ.Ν. ηλικίας τότε 53 ετών, σύζυγος της πρώτης και πατέρας των λοιπών εναγόντων της κυρίας αγωγής, κατά τον χρόνο που απασχολείτο, ως εργάτης και ειδικότερα ως βοηθός καλουπατζής, στην πιο πάνω πολύωρο οικοδομή από την πρώτη εναγομένη ετερόρρυθμη εταιρεία κατασκευής οικοδομών με ομόρρυθμο εταίρο τον δεύτερο εναγόμενο, επιβλέποντα μηχανικό τον τέταρτο και εργολάβο – εργοδηγό τον τρίτο εναγόμενο λόγω μη τηρήσεως εκ μέρους των εναγομένων των επιβαλλομένων από τις κείμενες διατάξεις μέτρων ασφαλείας και ειδικότερα της μη κατασκευής σταθερών προστατευτικών ικριωμάτων (σκαλωσιών) περιμετρικά του υπερυψωμένου τμήματος του δαπέδου εργασίας, της μη ύπαρξης ανθεκτικών μεταλλικών σωληνωτών κατασκευών, καθώς και της μη κάλυψης με μαδέρια των σιδερων αναμονής των κολωνών του υπογείου, όπως υποχρεούντο, καθ'όν χρόνο καλούπωνε με τον Ε.Μ. μια κολώνα στην προσπάθεια του να καρφώσει με πρόκα τον οδηγό που βρισκόταν σε ύψος δύο μέτρων περίπου από το δάπεδο του ισογείου, έχασε την ισορροπία του συντελούντος προς τούτο και του ότι οι

εναγόμενοι δεν τον είχαν εφοδιάσει, με τα κατάλληλα, για τις σχετικές οικοδομικές εργασίες, υποδήματα (άρβυλα) και στη συνέχεια αφού ταλαντεύτηκε το σώμα του, έπεσε με το στήθος επάνω στις σιδηρόβεργες του οπλισμού της κολώνας του υπογείου που προεξείχαν περί τα 0,80 μ. από το δάπεδο στο σημείο που συνεχίζετο το καλούπωμα των κολωνών της πυλοτής και μια από αυτές να εισέλθει στο αριστερό ημιθωράκιο του και ακολούθως να τον τραυματίσει θανάσιμα, ενώ αν τα ανωτέρω προστατευτικά μέτρα και συγκεκριμένα, είχαν καλυφθεί τα σίδερα αναμονής των κολωνών του υπογείου και υπήρχαν περιμετρικά της κολώνας μαδέρια, θα συγκρατούσαν το σώμα του και δεν θα επήρχετο το ανωτέρω θανατηφόρο αποτέλεσμα. Υπαίτιοι του παραπάνω ατυχήματος, προκληθέντος κατά την εκτέλεση εργασίας στην ανεγειρόμενη επί οικοπέδου κυριότητας της πρώτης των εναγομένων, εμβαδού 1.328 τ.μ. και επί της διασταυρώσεως των οδών Ηρώων Πολυτεχνείου 19 και Ναυπλίου στο Χαλάνδρι πολυώροφης οικοδομής, είναι οι εναγόμενοι, οι οποίοι και κατεδικάστησαν από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών για ανθρωποκτονία από αμέλεια, σε φυλάκιση δυο ετών, ο καθένας, με την 72584/4.10.2000 απόφασή του.

Ο τέταρτος εναγόμενος επιβλέπων μηχανικός παρόλον ότι είχε την επίβλεψη του όλου έργου ανέγερση της πολυώροφης οικοδομής, δεν επέβλεψε αν στη συγκεκριμένη περίπτωση είχαν τηρηθεί τα προβλεπόμενα από τις κείμενες διατάξεις (άρθρα 34 και 43 του π.δ. 1073/1981), μέτρα ασφαλείας, δηλαδή πέραν των ασφαλών σκαλωσιών, να είχε τοποθετήσει ασφαλείς φορητές σκάλες και σταθερά προστατευτικά ικριώματα περιμετρικά του υπερυψωμένου τμήματος του δαπέδου εργασίας (άρθρα 2, 3 επ. π.δ. 778 της 19/26.8.1980 περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών) και ότι οι εναγόμενοι, αν και υποχρεούντο, κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στο εργοτάξιο της ανεγειρόμενης οικοδομής δεν ετηρήσαν τους όρους ασφαλείας αφού πλέον των ανωτέρω, δεν είχαν εφοδιάσει τους εργαζόμενους και συνεπώς και τον ανωτέρω παθόντα Γ.Ν., με κατάλληλα υποδήματα (σκληρό ή ενισχυμένο μποτίνι). Αντίθετα, επέτρεψαν σ' αυτόν να φέρει σαγιονάρες, οι οποίες δεν εξασφάλιζαν σταθερότητα στις κινήσεις του, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι η σκαλωσιά επάνω στην οποία είχε ανέλθει ο παθών, ήταν πρόχειρα κατασκευασμένη, χωρίς να υπάρχει δάπεδο εργασίας ούτε άγκιστρα αρκετού μήκους όπως επιβάλλεται από το άρθρο 4 του π.δ. της 22/29.12.1993, π.δ. 778/26.8.1980 π.δ. 1073/16.9.1981 και ν. 1346/1983. Με βάση τα ανωτέρω περιστατικά το Εφετείο έκρινε ότι το επέλθον εργατικό ατύχημα που είχε ως επακόλουθο τον θάνατο του Γ.Ν. οφείλετο αποκλειστικά στην έλλειψη της προσήκουσας προσοχής και περίσκεψης, την οποία όφειλαν από τις συγκεκριμένες περιστάσεις και μπορούσαν να καταβάλουν οι εναγόμενοι και στην μη τήρηση των όρων ασφαλείας, κατά τα προεκτεθέντα και όχι σε συντρέχον πταίσμα του ανωτέρω παθόντος (του ότι έφερε τις άνω σαγιονάρες) και κατά μερική παραδοχή της αγωγής επιδίκασε στους αναιρεσίβλητους ενάγοντες τα αναφερόμενα σ' αυτή ποσά για αποζημίωση λόγω ψυχικής οδύνης.

Με την κρίση του αυτή το Εφετείο δεν παραβίασε ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου τις προπαρατεθείσες διατάξεις διότι η απόφαση έχει επαρκείς αιτιολογίες και ο δεύτερος λόγος του αναιρετηρίου και ο πρώτος πρόσθετος λόγος αναιρέσεως από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. και ο δεύτερος πρόσθετος λόγος αναιρέσεως από τον αριθμό 19 του ίδιου άρθρου να απορριφθούν ως αβάσιμοι. (Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως της 1931/2003 απόφασης του Εφετείου Αθηνών).